

Figuur 1. Garnalenvissers te paard in Katwijk (1956). Met dank aan Jan van Beelen, Katwijk's Museum.

Buitenmensen op strand en duin

In deze rubriek komen mannen en vrouwen in beeld die op strand en duin aan de Zuid-Hollandse kust een eenvoudig middel van bestaan vonden. En zij deden dat buiten in de natuur. Ook nu nog kan men hengelaars vanaf strand of pier bezig zien en een enkeling die in een waadpak garnalen kort. Over dat korren en andere manieren van garnalen vangen gaat het deze keer. Door Frans Beekman

De garnalenvissers

Garnalen werden vanouds in de Noordzee gevangen door te kruien of te korren. Kruien deed men door een driehoekig net aan een houten boom naast het strand in de ondiepe zee voor zich uit te duwen. Het korren gebeurde met een sleepnet of kor. Met een kleine kor deed men dat met enkele mensen vanaf het strand. Het korren begon bij voorkeur een paar uur na hoogwater, met eb kwam je het verst in zee.

Een grotere kor sleepte de garnalenvisser met een paard door de branding, waarbij een lang net aan een houten balk of korboom vast zat, en die met beugels boven de zeebodem werd gehouden. De verzwaarde onderkant van het sleepnet ging ondiep door het zand en joeg de garnalen omhoog, die zo in het voortslepende net terecht kwamen. Deze zware kor was met lange lijnen aan het tuig van een paard vastgemaakt. Er waren ook andere netconstructies.

Het garnalenvissen met paarden is bekend van Oostduinkerke in West-Vlaanderen en ook van Katwijk in Zuid-Holland. Het vissen gebeurde in ondiep water, waar een vissersschip niet kon komen. In Vlaanderen droegen de paarden twee manden voor de gevangen garnalen. In Katwijk werd de garnalenkor regelmatig

door de 'landman' in een mand op het strand geleege. Met een kleine schelpenkar ging de oogst naar het dorp, waar de garnalen werden gekookt. De ongepelde of gepelde garnalen werden daarna uitgevent.

De garnalenvissers werden in Katwijk altijd 'korders' genoemd. Een bekende familie van vissers met paarden was de familie Jonker, die altijd 'om de zuid' tot Wasenaarse Slag viste. Anderen deden dat 'om de noord' in de richting van Noordwijk. Wie 'om de noord' viste, kwam nooit ten zuiden van 'Kattik'. In het begin van de twintigste eeuw waren er wel dertig garnalenvissers actief, die met hun paarden soms met z'n tweeën of zelfs met z'n drieën naast elkaar visten.

Omstreeks 1950 waren alleen vader en zoon Jonker nog actief als garnalenvisser. Zij vertelden dat dit werk niet zonder gevaar was. Het paard kon plotseling wegzakken in een mui tussen de zandbanken en vlak na de oorlog kwam er wel eens een mijn in het sleepnet. Als bijvangst vingen ze gul (kleine kabeljauw) en platvis. In de nazomer en herfst waren er de beste garnalen. Een plaatselijk spreekwoord luidde: 'Grote garnalen, zachte winter'. Het garnalen vissen te paard ging door tot het begin van de jaren '60.